

Tema: Ittrattati ndaqx? – Id-drittijiet tal-bniedem

Taqsimha 2: Id-drittijiet tiegħek

Jiena għandi drittijiet... Inti għandek drittijiet... Id-drittijiet tiegħek kif jaffettwaw lil tiegħi? Din it-taqsimha tiffoka fuq id-drittijiet tal-oħrajn u r-rabta bejn id-drittijiet u r-responsabbiltajiet.

Attenzjoni: Din l-unità fiha links għal siti tal-internet bħal YouTube. Il-kontenut ta' siti esterni hu suġġett għal tibdil u għandu jkun sorveljat biex jiġi żgurat li jkun adatt għall-istudenti.

Riżultati tat-tagħlim f'din it-taqsimha

L-istudenti tiegħek se jkunu jistgħu:

- Jifhem u jagħmlu distinzjoni bejn id-drittijiet u r-responsabbiltajiet
- Jifhem r-relazzjoni bejn il-globalizzazzjoni, id-drawwiet lokali u d-drittijiet
- Jeżaminaw il-limiti tagħhom u l-prijoritajiet għalihom infushom u għall-oħrajn

Riżorsi pprovduti

Riżorsa 4	L-istorja ta' lqbal
Riżorsa 5	Kwotazzjonijiet mill-industrija tal-moda
Riżorsa 6	Ritratti
Riżorsa 7	Stejjer
Riżorsa 8	Sitwazzjonijiet

Attività għall-klassi nru 1: Aktar importanti mid-drittijiet tiegħi?

Itlob lill-istudenti tiegħek jaħsbu dwar il-ħwejjeg li huma lebsin: dawn fejn ġew prodotti? L-istudenti tiegħek x'jafu dwar id-drittijiet tal-bniedem f'dak il-pajjiż partikolari? Spjegalhom li f'xi pajjiżi d-drittijiet tal-bniedem mhumiex protetti bil-liġi bl-istess mod li huma protetti f'pajjiżi oħrajn. F'xi pajjiżi, l-adulti jaħdmu ferm aktar minn 8 sigħat kuljum, 5 ijiem fil-ġimgħa, għal salarju baxx ħafna, u mingħajr ebda protezzjoni legali. It-tfal jaf qed jaħdmu wkoll, minflok ma jmorru l-iskola. Eżamina kif iħossuhom l-istudenti tiegħek meta jafu li t-tfal f'pajjiż ieħor għandhom mnejn ġew imċaħħda mill-aċċess għall-iskola biex jipproduċu l-ħwejjeg li lebsin huma?

Agħti titwila lejn il-kwotazzjonijiet mill-industrija tal-moda fir-Riżorsa 5 u qabbilhom mal-istorja ta' lqbal fir-Riżorsa 4. Staqsi lill-istudenti tiegħek jekk iħossux li jistgħu/għandhom jagħmlu xi ħaġa? Fejn jieqfu l-libertà u d-drittijiet tagħna? Fejn jibdew il-libertà u d-drittijiet tal-oħrajn? Jekk ma jkunux esprimew diġà dan il-ħsieb, spjegalhom li d-drittijiet tagħna huma r-responsabbiltà ta' xi ħaddieħor u bil-maqlub. Itlob lill-istudenti tiegħek jidentifikaw l-obbligu li jeżisti wara kull wieħed mid-drittijiet fuq il-"Hajt tad-Drittijiet" li ħolqu fit-Taqsimha 1.

Attività fi gruppi nru 1: Id-drittijiet tat-tfal: l-imghoddi u llum

Staqs lill-istudenti tiegħek għalfejn f'xi pajjiżi jeżistu liġijiet għall-protezzjoni tad-drittijiet. Urihom l-istampi fir-Riżorsa 6 u itlobhom jikkumentaw dwar dak li jaraw: l-istudenti tiegħek jistgħu jaqtgħu l-kuntest? Minn fejn jidher li għejjin dawn it-tfal? Meta jaħsbu li ttieħdu dawn ir-ritratti? Spjegalhom li matul ir-Rivoluzzjoni Industrijali t-tħaddim tat-tfal kien fenomenu komuni fl-Ewropa kollha; l-edukazzjoni ma kenitx obbligatorja u minħabba l-faqar il-familji kellhom jibagħtu lit-tfal tagħhom jaħdmu fil-fabbriki jew fil-mini. Wara din id-diskussjoni, aqsamhom f'fames gruppi ta' bejn wieħed u ieħor l-istess daqs u itlobhom jiddeskrivu, bl-aktar mod preċiż possibbli, jumejn tipiċi tal-ġimgħa tagħhom; jum wieħed matul il-ġimgħa, u jum ieħor fi tmiem il-ġimgħa. Itlobhom jaqsmu r-rapport tagħhom f'perjodi ta' siegħa l-wieħed u jimlew kull siegħa bl-attivitajiet tagħhom, preferibbilment daqslikieku kienu qed jiktbu l-kalendarju tagħhom. Imbagħad itlobhom jikkumentaw fuq dawn l-iskedi; l-istudenti tiegħek kemm jaħsbu li l-iskedi tat-tfal inbidlu tul is-snin? Imbagħad, qassam lil kull wieħed mill-fames gruppi l-istejjer tat-tfal fir-Riżorsa 7 u itlobhom jagħmlu l-istess eżerċizzju għal jumejn tal-iskedi ta' dawn it-tfal. Għal aktar informazzjoni dwar is-sugġett, l-għalliema jistgħu jużaw il-link li għej biex jaċċedu għal artiklu dwar l-istorja tad-drittijiet tat-tfal u t-tħaddim tat-tfal:

History of child rights and child labour

Rama Kant Rai*

Attività fi gruppi nru 2: Aktar importanti mid-drittijiet tagħna?

Hemm ċirkostanzi fejn id-drittijiet tal-bniedem qatt jistgħu jiġu sospiżi jew jitneħħew? Nistgħu niġġustifikaw li nċaħħdu lil xi ħadd mid-drittijiet tal-bniedem tiegħu sabiex niproteġu l-ġid komuni tas-soċjetà iġenerali? U meta tieqaf tali ċaħda tad-drittijiet? Staqs lill-istudenti tiegħek kif iħossuhom dwar dan; huma jaqblu mal-idea li xi ħadd jiċċaħħad mid-drittijiet tiegħu f'ċerti ċirkostanzi? Il-ħtiġijiet tas-soċjetà iġenerali huma aktar importanti mid-drittijiet tal-bniedem ta' individwu? U fl-aħħar mill-aħħar min għandu d-dritt jiddeċiedi jekk id-drittijiet ta' persuni suspettati jistgħux jitneħħew? Uża r-Riżorsa 8 biex tkompli tiddiskuti dawn il-kwistjonijiet b'xi eżempji speċifiċi.

Imbagħad itlobhom jaħdmu b'mod kollaborattiv biex jagħmlu lista tad-drittijiet li unanimament jikkunsidraw bħala vitali u li ma jistgħux jintmessu u dawk li lesti jabbandunaw jew iċedu biex jiksbu jew jiżguraw il-ġid komuni.

Attività fi gruppi nru 3: Ħin għal dibattitu!

It-tradizzjonijiet lokali kif jorbtu mad-drittijiet tal-bniedem u tal-minoranzi? Spiss jiġi diskuss kif id-drawwiet tradizzjonali li ilhom jithaddmu mijiet ta' snin f'imkejjen differenti tad-dinja xi kultant imorru kontra d-drittijiet tal-bniedem. Meta nkunu mdorrijin bi drawwa speċifika, xi kultant ma nindunawx bl-imprikazzjonijiet tagħha. Aqsam il-klassi tiegħek f'żewġ gruppi ta' bejn wieħed u ieħor l-istess daqs. Informa lill-gruppi li jridu jhejju ruħhom għal dibattitu dwar ir-rispett għad-drittijiet tal-bniedem u tal-minoranzi kontra r-rispett għat-tradizzjonijiet u d-drawwiet. L-istudenti tiegħek jistgħu jaħsbu f'eżempji ta' drawwiet jew Prattiki li jistgħu jiġu interpretati bħala neqsin mir-rispett għad-drittijiet tal-bniedem fil-komunità tagħkom, jew saħansitra bħala li jmorru kontra tali drittijiet? Itlobhom jikkunsidraw huwiew xieraq li wieħed jipprojbixxi nazzjon jew grupp milli jipprattika ċerti

DAR L-ISTORJA EWROPEA

tradizzjonijiet u drawwiet u, jekk iva, għaliex jew għaliex le? Għal aktar informazzjoni dwar kif torganizza dibattitu fil-klassi tiegħek, jekk jogħġbok ara dan id-dokument:

